

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД

АНАЛИЗА АНКЕТЕ

СТАВОВИ ПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА
О УСЛОВИМА ПОСЛОВАЊА,
ЗАДОВОЉСТВУ УСЛУГАМА
ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ,
ДОСТУПНОСТИ, КВАЛИТЕТУ
КОМУНАЛНИХ УСЛУГА И
ПОТРЕБА ЗА РАДНОМ СНАГОМ ЗА

2024. ГОДИНУ

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД**

Петра Кочића бр. 2, 79220 Нови Град • телефон: +387 52 720 900 • факс: +387 52 720 901

АНАЛИЗА АНКЕТЕ

„Ставови привредног сектора о условима пословања,
задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и
квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом за
2024. годину“

Јануар 2025.г.

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	2
2. МЕТОДОЛОГИЈА	3
2.1. Узорак.....	3
2.2. Прикупљање података.....	5
3. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ИСТРАЖИВАЊА.....	5
3.1. Потреба за радном снагом и обукама.....	5
3.2. Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе	9
3.3. Трошкови пословања.....	14
3.4. Приступ финансијама.....	16
3.5. Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга	19
4. ЗАКЉУЧЦИ	23
5. ПРЕПОРУКЕ.....	25

1. УВОД

Овај документ презентује резултате истраживања „Ставови привредног сектора о условима пословања, задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом за 2024. годину“, које је Одсјек за управљање развојем у сарадњи са Одјељењем за привреду и пољопривреду Општинске управе Општине нови Град спровео у новембру и децембру 2024.године. Истраживање је спроведено путем анкетног упитника за пословни сектор на подручју општине Нови Град, при чему је анкетирано је 19 пословних субјеката.

Годишња истраживања „Ставови привредног сектора о условима пословања, задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом" на подручју општине Нови Град се спроведе од 2018. године, те се резултати овог истраживања презентују у склопу анализе која обухвата све аспекте истраживања: услови пословања на локалном нивоу, задовољство услугама локалне самоуправе, доступност и квалитет комуналних услуга и ставови привреде о потребној радној снази.

Циљ истраживања је да се дође до сета квантитативних и квалитативних информација које обухватају ставове привредника и предузетника о условима пословања на локалном и републичком нивоу, задовољство услугама локалне самоуправе, доступност и квалитет комуналних услуга и потребе за радном снагом. На основу добијених резултата, општинска управа ће настојати унаприједити и побољшати сет услуга за које се утврди да су неадекватне или неповољно оцијењене од стране корисника тих услуга.

На подручју општине Нови Град послује 145 привредних друштава и 440 самосталних предузетника који су у 2024.години запошљавали просјечно 3.635 радника (према подацима Пореске управе Републике Српске). По подручјима дјелатности, највећи број запослених је у области трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала (1.025 запослених или 28,19%), прерађивачкој индустрији (728 запослених или 20,02%) и саобраћај и складиштење (343 запослених или 9,43%). Када је прерађивачка индустрија у питању, највећи број запослених је у области текстилне, дрвопрерађивачке, прехранбене, машинске и металопрерађивачке индустрије.

Анкетни упитник је током истраживања дистрибуисан електронским путем, а позив за учествовање у истраживању послан је на адресе 51 привредног субјекта, који представљају репрезентативан узорак цјелокупне привреде Новог Града. Поред тога, обавјештење о спровођењу анкетања и позив за учествовање је објављен на интернет страници Општине Нови Град. Повратне одговоре доставило је 19 субјеката, што чини 3,25% од укупног броја пословних субјеката.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Методологија израде овог документа подразумијевала је прикупљање, коришћење и обраду података добијених из анкете 19 предузећа која послују на подручју општине Нови Град, као и анализе статистичких података и података из званичних извјештаја и информација Општине Нови Град. Анкета је дистрибуисана електронским путем. Анкетом је обухваћено укупно 19 привредних субјеката. Добијени одговори су довољно релевантни за општи утисак о ставовима предузећа и предузетника о потребама за радном снагом на подручју општине Нови Град. Подаци из истраживања су представљени бројчано, процентуално и графички, у зависности од сложености питања, односно одговора испитаника.

2.1. Узорак

У сврху ове анкете припремљен је анкетни упитник путем Google forms-а, а линк анкетног упитника је: <https://forms.gle/9zw4f11SYtPJMPA17>. Анкетни упитник је упућен на 51 адресу привредника и предузетника који раде на територији општине Нови Град. Поред тога, обавјештење о спровођењу анкетирања и позив за учествовање је објављен на интернет страници Општине Нови Град, на линку: <https://www.opstina-novigrad.com/vijesti/u-toku-godisnje-anketiranje-poslovnog-sektora-na-podrucju-opstine-novi-grad-2/>. Повратне одговоре доставило је 19 субјеката, што чини 3,25% од укупног броја пословних субјеката.

Циљ је био да се повратне информације добију од најмање 15 пословних субјеката, што је у складу са Поткритеријумом 2.5. IV едиције БФЦ СЕЕ стандарда, према којем је потребно да се анкетирање привреде врши на узорку од минимум 2% од укупног броја компанија, што за подручје општине Нови Град износи 12 пословних субјеката.

Као што је горе наведено, очекивани минимални статистички узорак био је 15 попуњених упитника, а како је одговоре доставило 19 пословних субјеката, може сматрати да је анкета успјешно спроведена.

Истраживањем је обухваћено 3,25% пословних субјеката која запошљавају 13,34% радника на подручју општине. Структуру анкетираних субјеката чини 7 самосталних предузетника (36,84%), 12 привредних друштава (63,15%) и 1 пољопривредна задруга (5,26%). По дјелатности, највише је анкетираних из области прерађивачке индустрије (11 субјеката која запошљавају 110 радника), трговине на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала (3 субјекта која запошљавају 335 радника) и саобраћај и складиштење (2 субјекта која запошљавају 21 радника). Ако посматрамо структуру анкетираних предузећа по величини, 12 анкетираних (63%) припада групи микро предузећа (до 10 запослених), 5 анкетираних (27%) припада групи малих предузећа (од 10-50 запослених), 1 анкетирани субјекат (5%) припада групи средњих предузећа (од 50-250 запослених) и 1 анкетирани субјекат (5%) припада групи великих предузећа (преко 250 запослених).

Структура анкетираних субјеката по подручју дјелатности и броју запослених:

Подручје дјелатности	број анкетираних	број запослених
А - Пољопривреда, шумарство и риболов	1	5
Ц - Прерађивачка индустрија	11	110
Г - Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	3	335
Х - Саобраћај и складиштење	2	21
Ф - Грађевинарство	2	14
УКУПНО:	19	485

Иако узорак анкетираних привредних субјеката чини 3,25% од укупног броја пословних субјеката, он је довољно релевантан за анализу локалне привредне структуре:

- узорак обухвата предузећа различитих величина, од микро до великих, што омогућава увид у специфичне потребе и изазове са којима се суочавају различити сегменти привреде,
- у узорак су укључене привредне дјелатности које имају кључну улогу у економији општине, посебно прерађивачка индустрија, трговина и саобраћај.
- добијени су подаци од субјеката са укупно 485 запослених значајно повећава тежину резултата. Овај број запослених представља релевантан узорак у контексту локалног тржишта рада, пружајући корисне информације за доносиоце одлука у области економског развоја.

Када је прерађивачка индустрија у питању, анкетирани су субјекти из:

- **Дрвопрерађивачке индустрије**- 4 субјекта (36,4%)- 2 привредна друштва и 2 самостална предузетника са 19 запослених,
- **Текстилне индустрије** – 3 субјекта (27,6%) - 2 привредна друштва и 1 предузетник са 78 запослених,
- **Прехрамбене индустрије** - 1 субјекат (9%) -1 привредно друштво са 2 запослена,
- **Металопрерађивачке индустрије** – 1 субјекат (9%) -1 предузетник са 7 запослених,
- **Хемијске индустрије** – 1 субјекат (9%) -1 привредно друштво са 1 запосленим,
- **Штампарске индустрије**- 1 субјекат (9%) -1 привредно друштво са 3 запослена.

2.2. Прикупљање података

Анкета је спроведена у мјесецу новембру и децембру 2024. године, путем онлине анкете на адреси: <https://forms.gle/9zw4f11SYtPJMPA17>, која је упућена 51 циљаном предузећу, која представљају најрепрезентативнији узорак локалне привреде (предузећа која запошљавају највише радника, по најзаступљенијим дјелатностима). Поред тога, обавјештење о спровођењу анкетирања и позив за учествовање је објављен на интернет страници Општине Нови Град, на линку: <https://www.opstina-novigrad.com/vijesti/u-toku-godisnje-anketiranje-poslovnog-sektora-na-podrucju-opstine-novi-grad-2/>.

Одговори су похрањени путем израђеног обрасца на Google Forms, а резултати анкетирања су дати у форми готових извјештаја у табеларном облику као и у форми графикона те су као такви упоредиви са подацима других извора, као што су статистички извјештаји и сл. Повратне одговоре доставило је 19 субјеката, што чини 3,25% од укупног броја пословних субјеката.

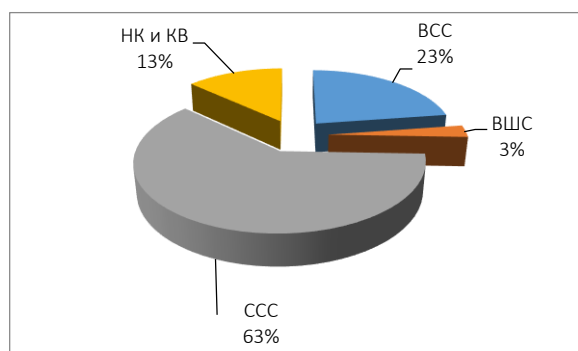
Привреднике и предузетнике који нису испунили упитнике, запослени у Одсјеку за управљање развојем и Одјељењу за привреду и пољопривреду су контактирали телефоном, пружајући додатне информације о анкети и нудећи могућност да им у томе помогну лично, ручним попуњавањем анкете у њиховом присуству. Упркос овом додатном ангажману, одзив је остао на истом нивоу, а већина контактираних навела недостатак времена као главни разлог за неодговарање, а мањи број изразио незинтересованост.

3. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ИСТРАЖИВАЊА

3.1. Потреба за радном снагом и обукама

Број и структура запослених у анкетираним предузећима:

Степен стручне спреме	Број
НК И КВ радници	64
ССС (III, IV и V степен)	297
ВШС (VI степен, 180 бодова)	14
ВСС (VII степен, 240 бодова)	110
УКУПНО	485

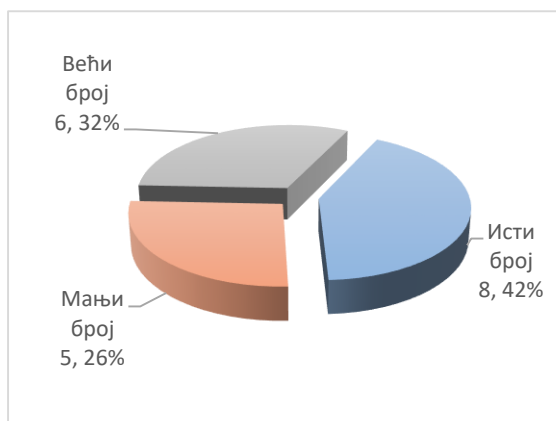
Као што се може видјети, анкетирани привредни субјекти су у тренутку анкетирања имали 485 запослених међу којима је највише било оних са средњом стручном спремом- 297 или 63%. Анкетирали пословни субјекти запошљавају 485 радника од чега су 94 радника запослена на одређено вријеме, а 391 радника на неодређено вријеме.

На анкетно питање „**Да ли сте мијењали број запослених у последње три године**“, већина пословних субјеката (42,10%) одговорила је да су задржали исти број запослених. То указује на стабилност или уобичајене услове на тржишту рада у овим компанијама. Може бити и знак да се привредни субјекти нису осећали довољно сигурно за проширење пословања или да су били ограничени економским условима или другим факторима. 26,31% субјеката је изјавило да је

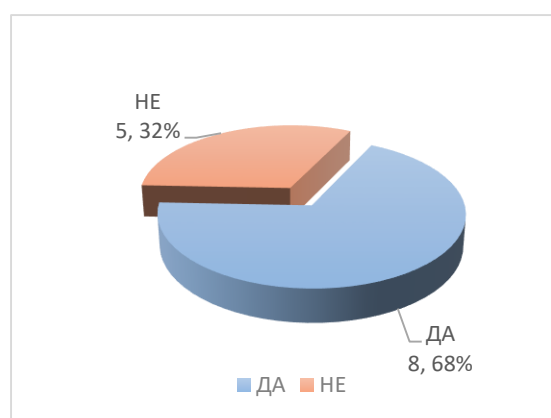
смањило број запослених, што може указивати на проблеме као што су смањена потражња, економски изазови или оптимизација рада, што доводи до смањења потребе за радном снагом. 31,59% субјеката је изјавило да су повећали број запослених, што указује на позитивне трендове као што су раст пословања, ширење производних капацитета, или побољшање у економским условима које омогућавају привредним субјектима да запосле више радника.

На питање „**Да ли планирате запослење нових радника у наредне три године(2025-2027.г.)?**“, већина пословних субјекта (13 или 68,42%) је навело да планира запошљавање нових радника у периоду од 2025. до 2027. године, што указује на позитиван тренд у запошљавању и потенцијални раст пословања. Подаци показују да се већ у 2025. години очекује запошљавање око 40 радника, што може бити знак повећане потражње за радном снагом и економске стабилности у одређеним секторима. Ипак, чињеница да шест испитаника не планира запошљавање може указивати на различите изазове, попут ограничених ресурса, неизвјесности на тржишту или недостатка потребе за додатном радном снагом.

Промјена броја запослених у анкетираним пословним субјектима у посљедње три године:

Планирана нова запошљавања у наредне три године:

Профили радне снаге који ће бити најпотребнији на основу анкете су : техничари електронике, багеристи, конфекционари, столари, возачи, магистри фармације, фармацеутски техничари, машинци и графички радници.

Посљедњих година општина Нови Град, као и већина општина у окружењу суочава се са све израженијим недостатком радне снаге, а као један од најчешћих разлога привредни субјекти наводе да је то тренд исељавања становништва.

Анализа резултата анкете показује да је 13 од 19 анкетираних привредних субјеката (68,42%) навело да су имали потешкоће у проналажењу адекватне радне снаге у протекле три године, док је 6 субјеката (31,58%) изјавило да није имало таквих проблема. Међу онима који су се суочили са недостатком радне снаге, главни узроци су:

- Недостатак потребних квалификација – 6 субјеката (46,15% од оних који су имали проблем; 31,58% од укупног броја анкетираних)
- Висока фискална оптерећења (порези и доприноси) – 6 субјеката (46,15%; 31,58%)
- Недостатак одговарајућег радног искуства код кандидата – 6 субјеката (46,15%; 31,58%)
- Недовољна подршка за програме обуке и преквалификације – 4 субјекта (30,77%; 21,05%)
- Неадекватан ниво зарада – 3 субјекта (23,08%; 15,79%)
- Удаљеност радног мјеста од мјеста боравка – 2 субјекта (15,38%; 10,53%)
- Недовољна информисаност о понуди радне снаге – 1 субјекат (7,69%; 5,26%)

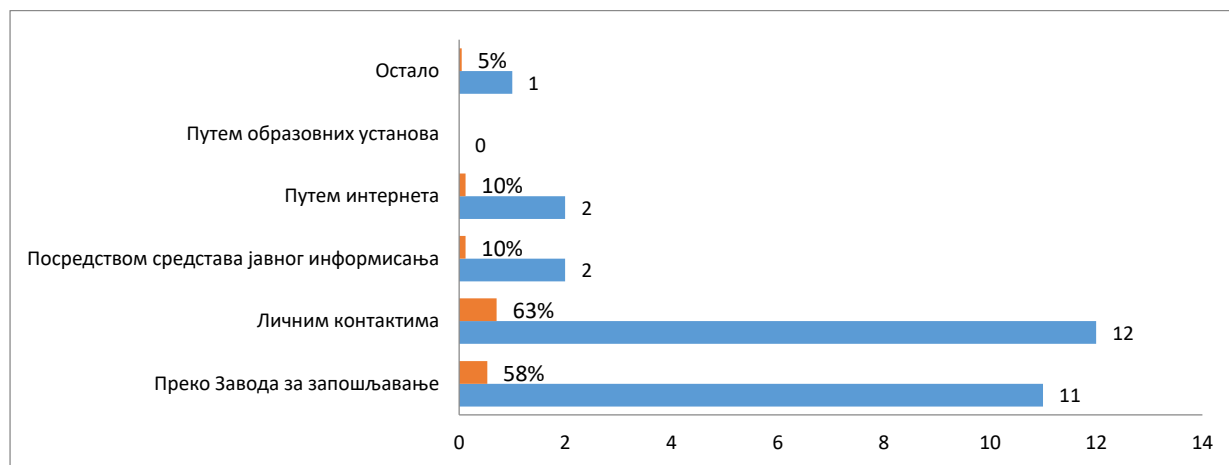
С обзиром на то да је 13 испитаника навело више од једног фактора, очигледно је да је проблем мултидимензионалан и посљедица неусклађености између образовног система, тржишта рада и економских услова.

Анализа резултата анкете на питање "**Како уобичајено тражите нове раднике?**" показује да су најчешћи начини запошљавања радника били лични контакти и Завод за запошљавање.

- **Личним контактима** је нове раднике тражило 12 пословних субјеката, што чини 63,16% од укупног броја анкетираних. Овај податак указује на важност личних веза и препорука у процесу запошљавања, што је често бржи и ефикаснији начин за пронаћи кандидате који одговарају специфичним потребама послодавца.
- **Преко Завода за запошљавање** је нове раднике тражило 11 субјеката, односно 57,89%, што указује на важност институционализованих канала запошљавања у проналажењу радне снаге, посебно за субјекте који можда немају развијене мреже контаката.
- **Путем интернета и посредством средстава јавног информисања** нове раднике је тражило по 2 субјекта (10,53% за оба метода), што су мање коришћени канали у овом узорку, али и даље присутни као могућности за привлачење кандидата, посебно за позиције које захтевају шире тражење.
- **Путем образовних установа** нико од анкетираних субјеката није тражио нове раднике, што указује на недовољну повезаност између образовних институција и послодавца у овом контексту, као и на могућност побољшања овог сегмента као извора будуће радне снаге.

Ови подаци указују на то да су лични контакти и институционализовани канали као што је Завод за запошљавање најпопуларнији начини за проналажење радне снаге, док постоји значајан простор за унапређење употребе интернет платформи и сарадње са образовним установама у процесу запошљавања.

Уобичајен начин тражења нових радника:

Анализа резултата анкете **на тему стимулативних мјера за раднике** показује да привредни субјекти у општини Нови Град најчешће користе повећање плате као основни облик подстицаја.

- **Повећањем плате** раднике стимулише 15 од 19 анкетираних послодавца, што чини 79% укупног узорка. Ово указује на то да је финансијска компензација и даље најважнији фактор задржавања радне снаге.
- **Исплатом награда** за успешност и изузетне резултате у раду додатно мотивише своје запослене 3 послодавца (16%), што сугерише да се овај вид стимуланса ријеђе примјењује, али може играти значајну улогу у награђивању најбољих појединаца.

- **Суфинансирање едукације и школовања** спроводи само 1 послодавац (5%), што указује на ниску стопу улагања у дугорочни професионални развој радника и потенцијал за унапређење ове праксе.

Ови резултати показују да је материјална стимулација главни механизам подстицаја радника, док су нематеријалне мјере, попут професионалног развоја и награђивања изузетних резултата, мање заступљене.

Анализа резултата анкете показује да **већина анкетираних привредних субјеката у општини Нови Град сматра да је њиховим запосленима потребно додатно образовање, преквалификација** или верификација знања стеченог на радном месту. Конкретно, 13 од 19 испитаника (68,42%) је навело да постоји потреба за додатним усавршавањем радне снаге, док је 6 испитаника (31,58%) изјавило да таква потреба не постоји.

Привредници су дали више конкретних приједлога за ријешавање проблема обезбеђења радне снаге, који се могу груписати у неколико кључних области:

1. Фискални подстицаји и смањење трошкова пословања:

- Смањење стопе доприноса и пореза на плате,
- Смањење финансијских обавеза према радницима у нестабилним тржишним условима,
- Подстицајна средства за новозапослене и друге олакшице за предузетнике.

2. Професионални развој и образовање радника:

- Преквалификација и доквалификација радника
- Обука или курсеви за специфичне послове
- образовање за дефицитарна занимања
- Преквалификација радне снаге путем Завода за запошљавање
- Школовање кадрова у складу са потребама тржишта.

3. Регулаторне мјере и сузбијање нелегалног рада:

- Повећана инспекцијска контрола нелегалних сервиса, што би подстакло њихову регистрацију и довело до већег броја формално запослених радника.

4. Финансијска стабилност радника:

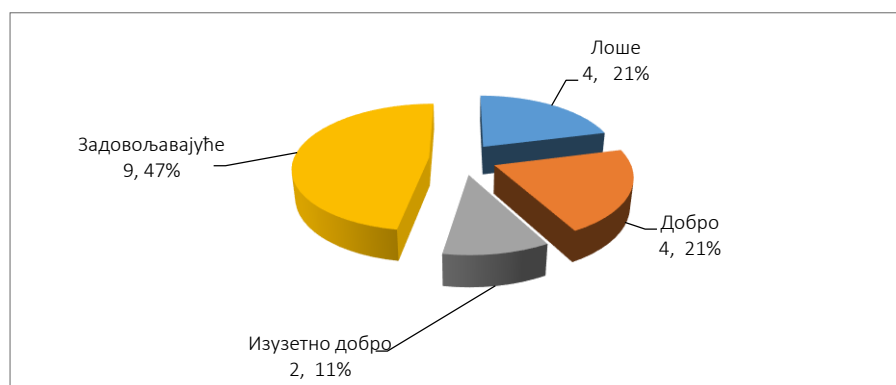
- Осигурање редовне исплате примања као кључног фактора задржавања радне снаге.

Резултати анкете указују на комплексност проблема на тржишту рада, који укључује и високе трошкове пословања, недостатак квалификоване радне снаге, али и потребу за регулаторним реформама и већом подршком предузетницима. Стратешки одговор на ове изазове могао би укључивати координацију између државних институција, образовног система и послодаваца како би се створили услови за одрживи раст запослености.

3.2. Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе

Анализа добијених података указује на подијељена мишљења привредних **субјеката о пословном амбијенту у Новом Граду**. Највећи број испитаника (9 или 47,36%) оцјењује га као задовољавајуће, што сугерише да Нови Град посједује одређене услове за пословање, али истовремено постоје и изазови који ограничавају његов привредни потенцијал. С друге стране, значајан дио анкетираних (4 или 21%) сматра да је пословно окружење неповољно, што може указивати на административне баријере, високе оперативне трошкове или недостатак подстицаја за привредни раст. Насупрот томе, 6 или 32% испитаника види Нови Град као добро или изузетно добро мјесто за пословање, што указује на постојање конкурентских предности које поједини субјекти препознају и користе.

Мишљење пословних субјеката о Новом Граду као мјесту за пословање:

Позитивне и негативне околности за пословање у Новом Граду

Анализа добијених података указује на значајне факторе који утичу на пословно окружење у Новом Граду, како у позитивном, тако и у негативном смислу. **Најзначајнији позитивни фактори** су:

- Једноставан приступ домаћем и међународном тржишту-граница са ЕУ, извозни потенцијал 8 (42,10%),
- Добра сарадња са органима локалне управе 7(37%),
- Добре инфраструктурне могућности за потенцијалне инвеститоре 5 (26%).

Ово су важни предуслови за развој предузетништва, нарочито за субјекте оријентисане ка извозу.

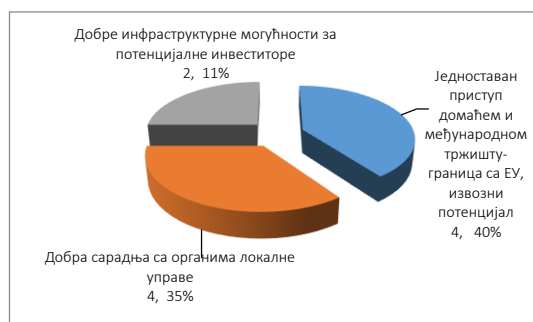
Међутим, уочавају се **озбиљне препреке које ограничавају пословни амбијент**. Највећи проблем представља **најављено смјештање радиоактивног отпада** на Трговској гори. Од 19 пословних субјекта, 14 њих (73,68%) истиче овај проблем, што представља осјетно најдоминантнији одговор, када су у питању препреке за пословање у Новом Граду. Осим тога, истичу се и:

- Велик број различитих парафискалних и фискалних намета (таксе, накнаде, порези и сл) 9 (47%),
- Депопулација, недостатак радне снаге и неповољна образовна и економска структура становништва 10 (53%),
- Ономогућен теретни прекогранични саобраћај преко граничног прелаза Нови Град 9 (47%),
- Нелојална конкуренција и рад на црно 5 (26%).

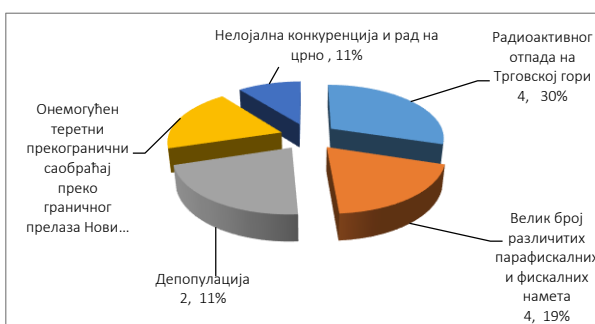
Ови фактори ограничавају развој привреде, утичу на смањену конкурентност домаћих субјеката и смањују интерес инвеститора. У овом контексту, неопходно је креирање стратегије за ублажавање наведених проблема, како би се искористиле предности које општина већ посједује.

Као још неке од негативних фактора привредници наводе и нестабилну политичку ситуацију у БиХ, затим недовољна финансијска средства за започињање бизниса, одсуство производних и прерађивачких фирми већег обима пословања које могу подстаћи остале мање привреднике на раст, ниске плате запослених, млади немају развијен предузетнички дух, одсуство осјећаја за опште добро и заједништво, те глобална економија која гуши мале и средње привреднике.

Позитивне околности за пословање у Новом Граду:

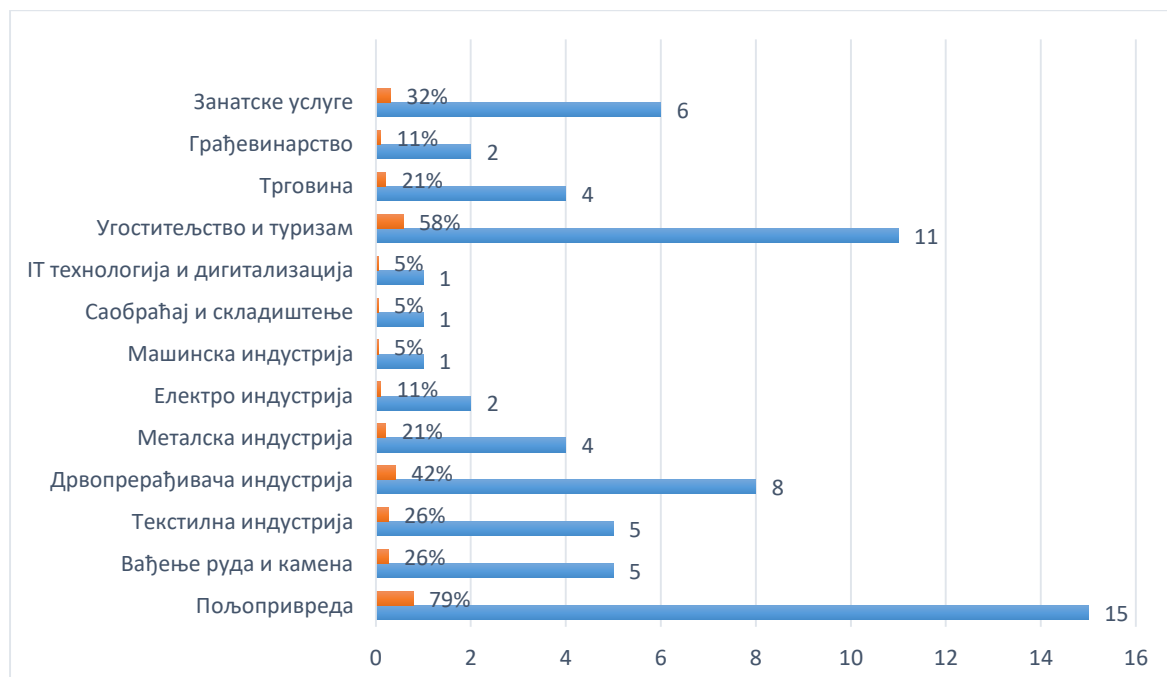
Негативне околности за пословање у Новом Граду:

„У којим секторима, по Вашем мишљењу, постоји највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања у Новом Граду“

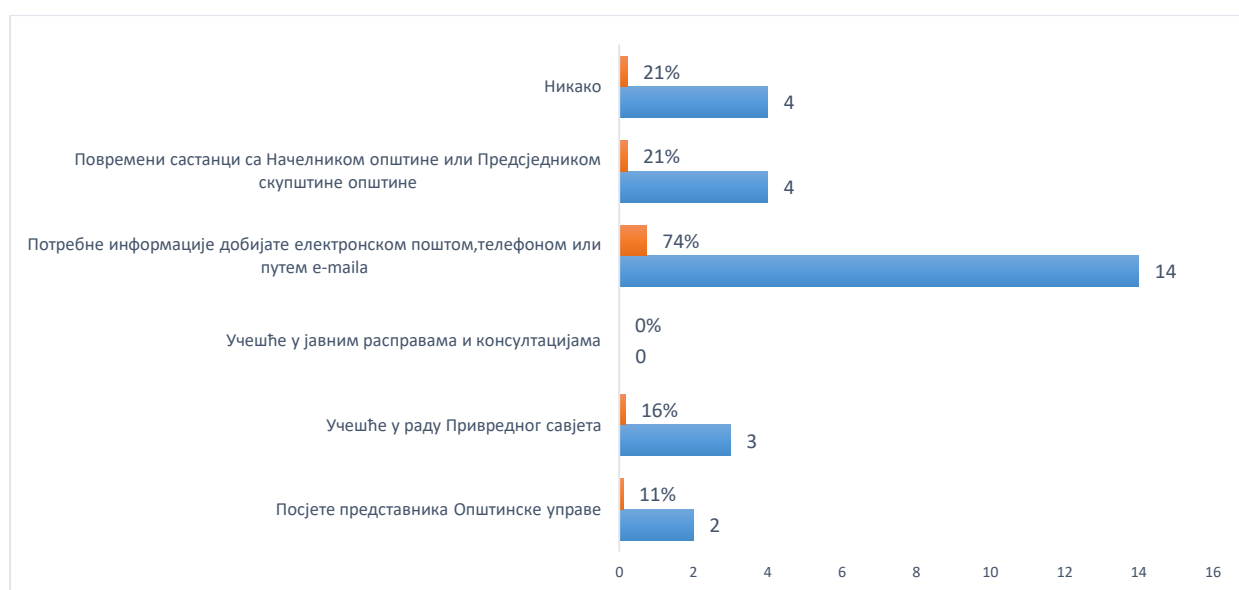
Од укупно 19 анкетираних привредних субјеката, чак 15 привредних субјеката или 79%, као највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања у Новом Граду наводе „**пољопривреда и производња хране**“, док је за друге највећи потенцијал, дрвопрерађивачка индустрија, угоститељство и туризам, производња електричне енергије, текстилна индустрија и занатске услуге.

Највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања:

Од 17 анкетираних привредних субјекта, њих 14 или 74% се изјаснило да има комуникацију са Општинском управом општине Нови Град. Највећи број њих комуницира **путем електронске поште, телефона или факса**, а одмах иза њих слиједе они који комуницирају директним састанцима са руководећим особама Општинске управе и Скупштине општине. 5 анкетираних привредних субјеката или њих 26% уопште **нема комуникацију са Општинском управом**. 3 или 16% привредних субјеката као вид комуникације наводе учествовање у раду Привредног савјета. Као најпожељније облике комуникације у будућем периоду представници привредних субјеката наводе редовне састанке у Општинској управи, као и посјете представника Општинске управе привредним субјектима. Иако већина привредних субјеката има успостављене и устаљене механизме комуникације са Општинском управом, потребно је и даље радити на побољшању комуникације са привредним субјектима.

Комуникација са Општинском управом:

На питање о упознатости и коришћењу електронских услуга општине Нови Град (eDokumenti, eMatičar, eDijaspora, eStatus), резултати анкете су показали сљедеће:

1. Упознатост са електронским услугама:

- 8 привредних субјеката (42%) је упознато са електронским услугама (eDokumenti, eMatičar, eDijaspora, eStatus), али их ријетко користи.
- 6 привредних субјеката (32%) је упознато са услугама, али их никад не користи.
- 4 привредна субјекта (21%) није упознато са овим услугама.
- 1 привредни субјекат (5%) често користи електронске услуге, што указује на позитиван тренд у коришћењу модерних алата за комуникацију и административне процесе.

2. Упознатост са услугама на Инфо пулту:

- 14 привредних субјеката (74%) је упознато са услугама које могу добити на Инфо пулту општине Нови Град.
- 5 привредних субјеката (26%) није упознато са овим услугама.

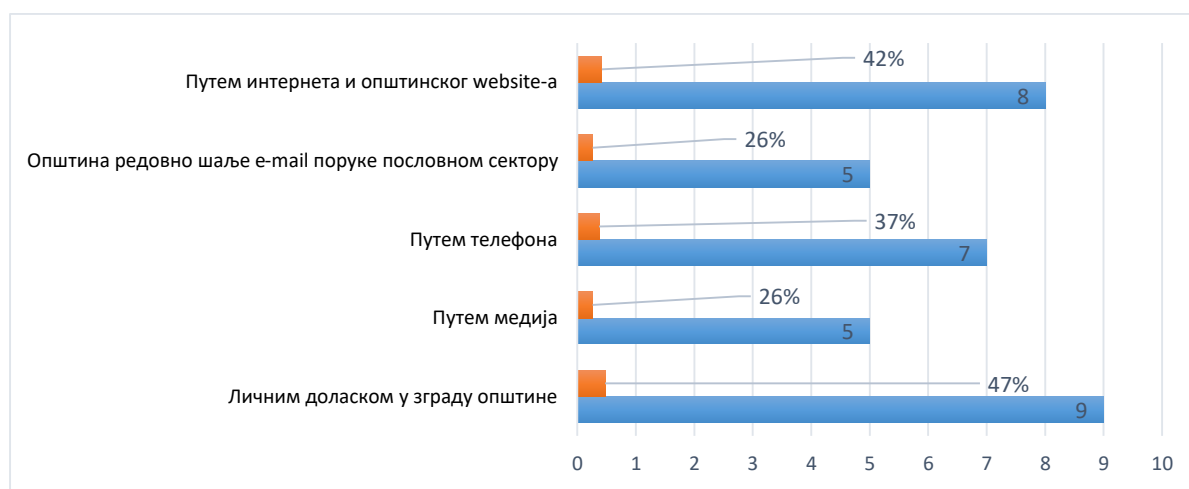
Иако већина привредних субјеката познаје електронске услуге и услуге на Инфо пулту, њихова честа употреба и детаљно познавање је ограничено, што указује на потребу за већим напорима у промоцији и обуци за коришћење ових алата.

На питање "На који начин се информисете о услугама општине Нови Град пословном сектору?", од 19 анкетираних привредних субјеката, резултати су показали сљедеће:

- **Лични долазак у зграду Општине:** 9 привредних субјеката (47%)
- **Путем телефона:** 7 привредних субјеката (37%)
- **Путем интернета и општинског веб сајта:** 8 привредних субјеката (42%)
- **Путем медија и e-mail порука:** по 5 привредних субјеката (26%)

Привредни субјекти користе различите канале комуникације за информисање о услугама општине, при чему лични долазак и телефон представљају најчешће начине, али интернет и општинска веб страница такође играју важну улогу.

Начини на који се пословни субјекти информишу о услугама општине Нови Град пословном сектору:

На питање "Да ли сте упознати са радом Привредног савјета општине Нови Град и да ли га сматрате корисним?", резултати анкете су показали сљедеће:

- 18 испитаника је дало одговор на ово питање, док се 1 привредни субјекат није изјаснио.
- 10 испитаника (55%) је упознато са радом Привредног савјета и сматра га корисним.
- 8 испитаника (45%) није упознато са радом Привредног савјета општине Нови Град.

Мишљења о Привредном савјету су подељена, при чему већина привредних субјеката који су упознати са његовим радом сматра да је користан. Међутим, велики број привредних субјеката није упознат са радом савјета, што указује на потребу за већим информисањем о овом органу.

На питање „Да ли сте се сусрели са административним препрекама на локалном нивоу? Уколико јесте, са којим?“, резултати анкете су показали сљедеће:

Сусрет са административним препрекама:

- 8 испитаника (42%) наводи да нису имали проблема и да се нису сусрели са административним препрекама на локалном нивоу.
- 3 испитаника (16%) сматрају „неадекватно решење проблема“ као једну од препрека на локалном нивоу.
- 4 испитаника (21%) наводе „спорост администрације“ као препреку.
- 5 испитаника (26%) наводи „нејасне информације“ као проблем.

Према мишљењима анкетираних привредника, као највеће проблеме наводе: високе цијене и низак квалитет, парафискални намети, сива економија, наплата потраживања и недостатак квалификоване радне снаге.

Учествовање у јавним расправама или консултацијама:

- 18 испитаника (95%) није учествовало у јавним расправама или консултацијама од значаја за развој општине.
- Само 1 пословни субјекат (5%) је учествовао више од 2 пута у јавним расправама или консултацијама од значаја за развој општине.

Привредни субјекти предлажу конкретне мере које обухватају унапређење инфраструктуре, смањење пореских оптерећења, побољшање подстицаја, развој туризма и привлачење страних инвеститора, као и побољшање регулаторног оквира и образовање радне снаге:

1. Инфраструктура и транспорт

- Отварање граничног прелаза за теретни саобраћај на ријеци Уни.
- Поправка путне инфраструктуре, посебно путни правац Нови Град-Костајница.
- Спајање Новог Града ауто-путем са остатком државе и изградња новог моста преко ријеке Уне за теретни саобраћај према ЕУ.
- Изградња бање Љешљани и искоришћавање њеног туристичког потенцијала.

2. Подстицаји и економски амбијент

- Смањење корупције.
- Квалитетнији и већи подстицаји за привреднике и предузетнике.
- Сваке године давати подстицаје привредним субјектима за набавку нових машина.
- Смањење пореских оптерећења и побољшање снабдијевања електричном енергијом.

3. Развој туризма и страни инвеститори

- Привлачење страних инвеститора.
- Више радити на покретању туризма.

4. образовање и радна снага

- Недостатак квалификоване радне снаге.

5. Регулаторни оквир и административне процедуре

- Усклађеност у раду појединих одјељења унутар општине.
- Разумијевање од стране инспекција и контрола.
- Рад инспекција на сузбијању рада на црно.

6. Друштвена инфраструктура и квалитет живота

- Отварање играоница за дјецу на отвореном и у затвореном простору.

3.3. Трошкови пословања

Из резултата анкете види се да већина привредних субјеката у Новом Граду сматра да су **цијене већине комуналних услуга адекватне**, али постоји и одређени број који сматра да су цијене превисоке, посебно када је ријеч о испорци електричне енергије.

Цијене комуналних дјелатности/услуга:

	Комуналне услуге	Цијена је превисока	Цијена је адекватна	Цијена је ниска
1.	Водоснабдјевање	1	18	0
2.	Канализација	1	18	0
3.	Одвоз комуналног отпада	4	15	0
4.	Испорука електричне енергије	10	9	0
5.	Телекомуникационе услуге	3	16	0
6.	Јавни превоз	3	16	0
7.	Јавна расвјета	3	16	0
8.	Издавање грађевинских дозвола	7	12	0
9.	Организовање јавног паркинга	5	14	0

Највеће незадовољство („цијена је превисока“) пословни субјекти исказују код цијене испоруке електричне енергије, издавања грађевинских дозвола, организовање јавног паркинга и одвоз комуналног отпада. Ово указује на то да привредници сматрају да су трошкови електричне енергије и административних дозвола превисоки.

Највеће задовољство („цијена је адекватна“) пословни субјекти исказују код цијене водоснабдевање и канализације, телекомуникационих услуга, јавног превоза, јавне расвјете и одвоза отпада. Већина пословних субјеката сматра да су цијене ових услуга прихватљиве.

Највећа подијељеност мишљења:

- Испорука електричне енергије – 10 (превисока), 9 (адекватна).
- Издавање грађевинских дозвола – 7 (превисока), 12 (адекватна).

Ово показује да постоји одређени степен незадовољства, али да је значајан дио испитаника ипак задовољан.

Потенцијални проблеми:

Ниједна услуга није оцијењена као „ниска цијена“, што значи да нема осјећаја да је било која од њих повољна. Високи проценти незадовољства за електричну енергију и дозволе могу бити сигнал за разматрање могућих олакшица или регулације цијена.

Када је у питању висина локалних пореза, такси и накнада, анкетирани привредни субјекти су најнезадовољнији цијенама банкарских услуга, висином комуналних такси за заузимање јавних површина, за постављање реклама, рекламних паноа, билборда и сл., те цијенама адвокатских и нотарских услуга. Ово указује на перцепцију да су финансијске и правне услуге значајно прескупе за привреднике.

Висина локалних пореза, такси и накнада:

	Локални порези, таксе и накнаде	Цијена је превисока	Цијена је адекватна	Цијена је ниска
1.	Порез на непокретности	3	16	0
2.	Административне таксе из области просторног уређења	4	15	0
3.	Комуналне таксе (за заузимање јавних површина, за постављање реклама, рекламних паноа, билборда и сл.)	10	9	0
4.	Комуналне таксе за кориштење простора за паркирање возила на јавним паркиралиштима	1	18	0
5.	Комунална накнада за стамбене и пословне објекте	5	14	0
6.	Накнада за уређење градског грађевинског земљишта	5	13	1
7.	Земљишна рента	6	13	0
8.	Адвокатске и нотарске услуге	9	10	0
9.	Банкарске услуге	13	6	0

Највеће задовољство пословни субјекти наводе за висину комуналних такси за паркинг, висину пореза на непокретности, те висину административних такси из области просторног уређења. Ови резултати сугеришу да већина пословних субјеката сматра да су ове накнаде адекватне.

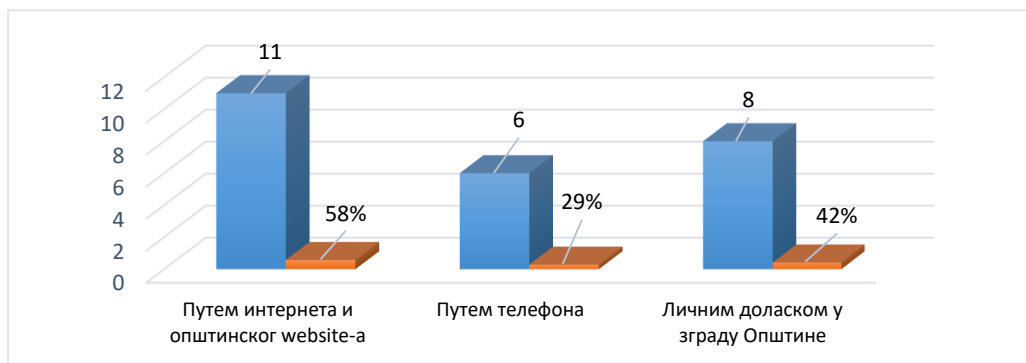
Највећа подијељеност мишљења пословних субјеката се истиче код висине накнада за уређење градског грађевинског земљишта, гдје 5 пословних субјеката сматра да је иста превисока, 13 сматра да је адекватна, а 1 пословни субјекат да је ниска. Подијељено мишљење је видљиво и код висине земљишне ренте, гдје 6 пословних субјеката сматра да је иста превисока, а 13 пословних субјеката да је адекватна. Ово указује на постојање одређених несугласица у перцепцији цена ових услуга.

Потенцијални проблеми:

Само за једну ставку је наведено да је „цијена ниска“ (накнада за уређење градског грађевинског земљишта), што значи да не постоји осјећај да су неке накнаде превише повољне. Високи проценти за „превисоку цену“ код банкарских, адвокатских и нотарских услуга и комуналних такси могу указати на потребу за преговорима или ревизијом ових трошкова.

Начин информисања о трошковима пословања

Најчешћи начин информисања пословних субјеката о трошковима пословања је путем интернета и општинске интернет странице– 58% (11 испитаника). Ово сугерише да је дигитална доступност информација значајна и да већина привредника преферира овај канал комуникације. Алтернативни начини комуникације су лични долазак у зграду Општине – 42% (8 испитаника) и путем телефона – 29% (6 испитаника). Ово указује на то да значајан број пословних субјеката и даље користи традиционалне методе, што указује на могуће изазове у приступу дигиталним информацијама или потребу за директним контактима.

3.4. Приступ финансијама

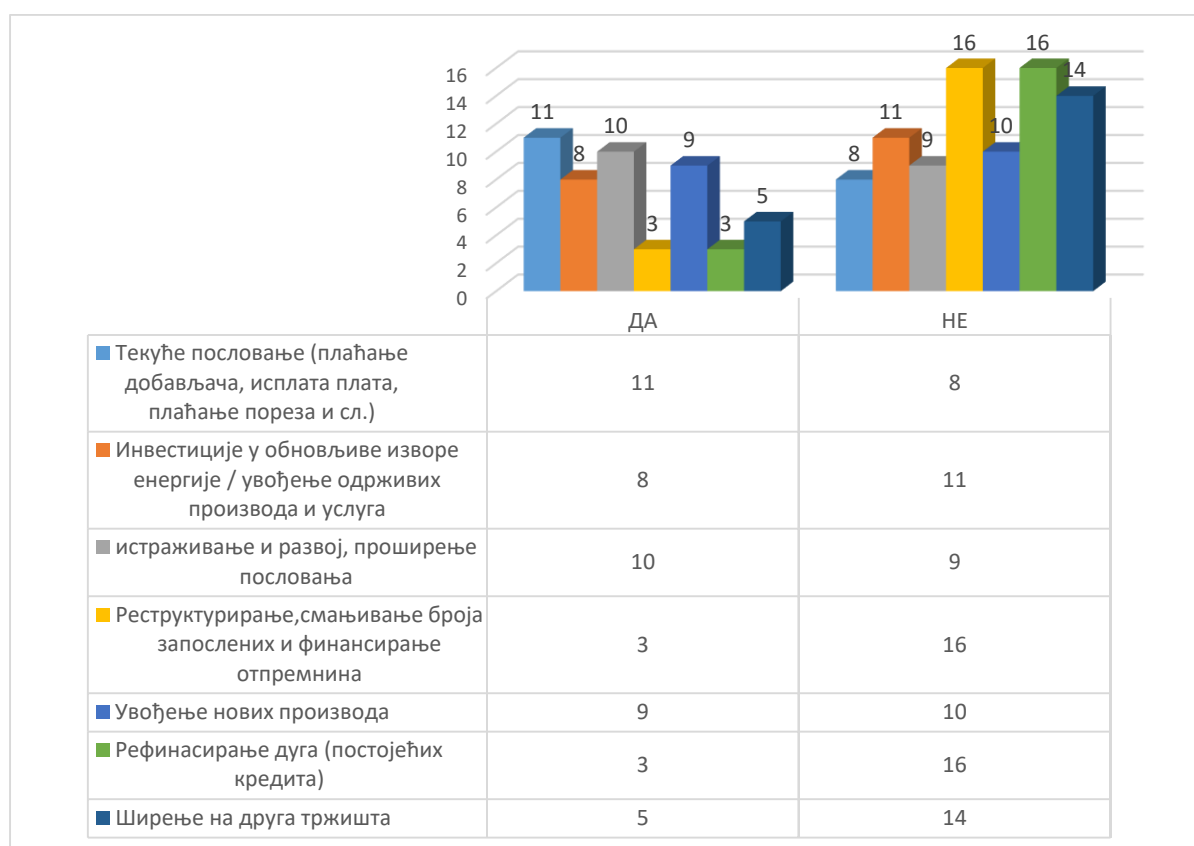
На питање „Да ли ћете у наредном периоду имати потребу за додатним финансијским средствима за следеће активности?“ привредни субјекти су могли да означе више од једне активности за које ће им бити потребна додатна финансијска средства.

Анкета показује да већина привредних субјеката има потребу за додатним финансијским средствима, првенствено за текуће пословање, развој нових производа, истраживање и развој и инвестиције у одрживе изворе енергије.

С друге стране, мањи број привредника планира реструктурирање, смањење броја запослених или рефинансирање постојећих кредита, што је добар показатељ стабилности пословања.

Такође, интересовање за ширење на друга тржишта је умјерено, што може указивати на потребу за додатним подстицајима у том сегменту.

Потреба за додатним финансијским средствима

Највећу потребу за финансијским средствима пословни субјекти исказују за:

- Текуће пословање – 11 „да“ (плаћање добављача, исплата плата, плаћање пореза и сл.),
- Остале инвестиције (истраживање и развој, проширење пословања) – 10 „да“.
- Увођење нових производа – 9 „да“.
- Инвестиције у обновљиве изворе енергије / одрживе производе – 8 „да“.

Ово показује да привредници највише требају финансијску подршку за текуће пословање, развој нових производа и инвестиције у будућност.

Мању потребу за финансијском подршком пословни субјекти исказују за:

- Ширење на друга тржишта – 5 „да“, што сугерише да је мањи број фирми фокусиран на експанзију,
- Реструктурирање и отпремнине – 3 „да“, што је добар показатељ јер већина фирми не планира отпуштања,
- Рефинансирање дуга – 3 „да“, што значи да већина привредника нема велике проблеме са отплатом постојећих кредита.

Врсте подстицаја или олакшица које су користили пословни субјекти:

Врсте подстицаја/ олакшица	Да	Не
Подстицаји у пољопривредној производњи	1	18
Подстицаји за самозапошљавање	3	16
Подстицаји за подршку новооснованих привредних друштава и предузетника	2	17
Ослобађање плаћања пореза на непокретности за обављање дефицитарне производно-занатске дјелатности	0	19
Ослобађање плаћања пореза на непокретности за предузећа која се баве производном дјелатношћу и дефицитарном дјелатности	0	19

Анкета је показала да је коришћење подстицаја и олакшица које пружа општина Нови Град изузетно ниско. Највећи број привредних субјеката није искористио доступне мјере подршке, што може указивати на неколико потенцијалних разлога: недовољну информисаност, неприлагођеност подстицаја реалним потребама привредника, или административне препреке за њихово коришћење.

Највише коришћени подстицаји:

- Подстицаји за самозапошљавање – 3 од 19 испитаника (15,8%).
- Подстицаји за подршку новооснованих привредних друштава и предузетника – 2 од 19 испитаника (10,5%).
- Подстицаји у пољопривредној производњи – 1 од 19 испитаника (5,3%).

Уопште нису коришћени подстицаји за:

- Ослобађање од плаћања пореза на непокретности за дефицитарне производно-занатске дјелатности – 0 од 19 испитаника (0%).
- Ослобађање од плаћања пореза на непокретности за предузећа у производној и дефицитарној дјелатности – 0 од 19 испитаника (0%).

Најпотребнији програми подстицаја/подршке приватном сектору од стране Општине Нови Град:

Врсте подстицаја/ олакшица	Веома потребн о	Потребн о	Непотребн о
Субвенције за запошљавање нових радника	11	7	1
Субвенције за набавку нових машина и опреме	11	6	2
Субвенције за преквалификацију и доквалификацију радне снаге	5	8	6
Субвенције за исплату накнада ученицима и менторима у току ученичке праксе	6	7	6
Подстицаји за оснивање нових предузећа	7	7	5
Подстицај за изградњу нових производних капацитета	10	5	4
Суфинансирање камата на кредите за МСП	6	7	6
Подстицај за увођење зелених (еколошких) технологија у производни процес (циркуларна економија, мјере за заштиту	7	8	4

воде, ваздуха и земљишта, енергетска ефикасност, кориштење обновљивих извора енергије и сл.)			
Подстицај за дигитализацију у предузећима	9	8	2
Бесплатне едукације у неформалном образовању	4	8	7
Бесплатно учешће на сајмовима и инвестиционим конференцијама	7	7	5
Организовање В2В састанака и сусрета са дијаспором	7	4	8
Савјетовање код приступа подстицајима и грантовима- помоћ код израде пројектних апликација и бизнис планова	9	6	4

Из резултата анкете о потреби за различитим типовима подстицаја и подршке приватном сектору у општини Нови Град може се закључити да привредници имају изражену потребу за финансијским и техничким подстицајима који ће им омогућити раст и развој, као и за помоћ у адаптацији на нове економске и технолошке захтјеве.

Највеће потребе су у области **запошљавања нових радника, модернизације производних капацитета, дигитализације и стручне помоћи у приступу подстицајима и грантовима** Најмање потребе су у области за **бесплатних едукација и В2В састанака**.

Највеће потребе за подстицајима:

- **Субвенције за запошљавање нових радника (57,9% веома потребно)**

Запошљавање је основни фактор који покреће локалну привреду, а потреба за субвенцијама за запошљавање нових радника указује на стремљење привредника да прошире своје пословање. Студије показују да подстицаји за запошљавање имају дубок утицај на смањење незапослености, повећање производње и јачање конкурентности привредних субјеката. Стога, ова мјера представља важан алат у оснаживању привредне активности у општини.

- **Субвенције за набавку нових машина и опреме (57,9% веома потребно)**

Инвестиције у модернизацију производње и инфраструктуре постале су неопходне за конкуренцију на савременом тржишту. Подстицаји за набавку нових машина и опреме могу значајно побољшати производне капацитете привредних субјеката и омогућити им увођење иновација у производне процесе. Такви подстицаји су важни за постизање виших стандарда квалитета и продуктивности, као и за смањење трошкова и повећање ефикасности.

- **Подстицај за изградњу нових производних капацитета (52,6% веома потребно)**

Дугорочно гледано, изградња нових производних капацитета је основ за диверсификацију привредне структуре и развој нових индустрија. Потреба за овим подстицајем указује на то да привредници препознају важност развоја нових капацитета како би обезбиједили одржив раст и конкурентност на тржишту.

- **Подстицај за дигитализацију у предузећима (47,4% веома потребно)**

С обзиром на глобални тренд дигитализације, привредници у општини показују разумијевање важности увођења дигиталних технологија у своје пословање. Ово је неопходно за повећање ефикасности, уштеду ресурса и побољшање комуникације са купцима. Подстицаји за дигитализацију су важни за адаптацију на нове технолошке изазове и одрживи економски развој.

- **Саветовање за приступ подстицајима и грантовима (47,4% веома потребно)**

Многи привредници изражавају потребу за стручном помоћи у припреми пројектних апликација и бизнис планова, што указује на постојеће баријере у приступу финансијским средствима. Привредници често немају довољно знања о доступним фондовима и како да припреме адекватне пројекте, па је стручна подршка у овим областима од кључног значаја.

Средња и мање изражена потреба за подстицајима:

- **Субвенције за преквалификацију и доквалификацију радне снаге (31,6% веома потребно)**

Доквалификација и преквалификација радне снаге од великог су значаја у окружењу које се брзо мијења, али се овдје види нешто мање интересовање. Ово може указивати на то да привредници сматрају да тренутно немају великих потешкоћа у прилагођавању радне снаге, или да већ имају одговарајуће ресурсе за ову врсту обуке.

- **Суфинансирање камата на кредите за МСП (31,6% веома потребно)**

Пословни субјекти често се сусрећу са тешкоћама у финансирању својих активности. Суфинансирање камата на кредите може бити веома корисно, али је потребно у контексту постојећих проблема ликвидности и финансијске стабилности предузећа.

- **Бесплатне едукације у неформалном образовању (21,1% веома потребно)**

Док неформално образовање и даље има своју важност, резултати анкете указују да привредници не виде као најважнији приоритет ову врсту подстицаја. То може бити због великог броја доступних других облика едукације или разлике у потребама које привредници имају.

- **Организовање В2В састанака и сусрета са дијаспором (36,8% веома потребно)**

Иако ови састанци и сусрети са дијаспором могу пружити нове могућности за ширење пословања, чини се да привредници нису у потпуности увјерени у њихову непосредну корист, што показује висок проценат који сматра да ови програми нису од велике важности.

3.5. Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга

„Како оцјењујете квалитет комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град“?

Резултати анкете указују на неједнолико задовољство квалитетом комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град. Привредници су генерално задовољни водоснабдијевањем, канализацијом и одвозом отпада, али се и даље истичу области које захтијевају значајна улагања, као што су електрична енергија, путна инфраструктура и јавни превоз. За даљи развој и привлачење нових инвестиција, потребно је усмјерити напоре на модернизацију инфраструктуре, повећање ефикасности јавних служби и побољшање услова за пословање.

Квалитет комуналних услуга и инфраструктуре:

Комуналне услуге и инфраструктура	Нимало нисам задовољан	Нисам задовољан	Донекле сам задовољан	Задовољан сам, али има још простора за побољшање	Веома сам задовољан
Водоснабдијевање	0	1	5	7	6
Канализација	2	1	3	7	6
Одвоз комуналног отпада	1	0	5	7	6
Испорука електричне енергије	5	4	2	6	2
Телекомуникационе услуге	2	3	4	8	2
Путна инфраструктура	3	4	3	9	0

Јавни превоз	2	4	7	4	2
Јавна безбједност	0	3	7	6	3
Рад инспекцијски служби	1	0	6	7	5
Јавна расвјета	2	2	2	10	3
Издавање грађевинских дозвола	0	1	5	11	2
Организовање јавног паркинга	0	3	5	9	2
Јавне зелене површине, дјечија игралишта и паркови	/	4	7	5	3

Водоснабдијевање (13,2% веома задовољни, 36,8% задовољни, 26,3% донекле задовољни)

Водоснабдијевање је једна од услуга која добија релативно високе оцјене од привредника. Од укупног броја анкетираних, 50% је задовољно (веома задовољно и задовољно, али има још простора за побољшање). Ово указује да су субјекти углавном задовољни квалитетом водоснабдијевања.

Канализација (13,2% веома задовољни, 36,8% задовољни, 15,8% донекле задовољни)

Као и у случају водоснабдијевања, канализација је добро оцијењена, али са потенцијалом за побољшање. Са 50% задовољних анкетираних, може се закључити да је ова услуга прихватљива, али треба се обратити пажња на могућност унапређења инфраструктуре у овом сегменту.

Одвоз комуналног отпада (50% задовољни, 21,1% донекле задовољни)

Одвоз отпада такође добија висок проценат задовољства, са 50% привредника који су задовољни или веома задовољни. Ово указује на добар рад у овој области, али постоји потреба за додатним унапређењем, посебно у контексту повећаних количина отпада и његовим одвожењем.

Испорука електричне енергије (24% нису задовољни)

Испорука електричне енергије добија најниже оцјене, са значајним бројем привредника који су незадовољни (24%). Проблеми у овој области могу се односити на нестабилност напајања, честа искључења или лошу инфраструктуру, што је фактор који може озбиљно утицати на пословање. Улагање у модернизацију електричне мреже и повећање поузданости услуге може довести до значајних побољшања у овом сегменту.

Телекомуникационе услуге (13,2% веома задовољни, 47,4% задовољни)

Телекомуникационе услуге такође добијају прилично добре оцјене, са великим бројем задовољних субјеката. Међутим, као и код других услуга, увијек постоји простор за унапређење, посебно у погледу брзине и квалитета интернет конекције, што је важно за дигиталне пословне процесе.

Путна инфраструктура (31,6% нису задовољни)

Путна инфраструктура добија различите оцјене, са значајним процентом привредних субјеката који изражавају незадовољство. 31,6% испитаника није задовољно или је донекле задовољно, што указује на значајне недостатке у путној мрежи. Ово је посебно важно јер путна инфраструктура директно утиче на транспорт и логистику, а такође игра кључну улогу у укупном економском развоју.

Јавни превоз (26,3% нису задовољни)

Јавни превоз такође добија неке негативне оцјене, с обзиром на то да 26,3% привредних субјеката није задовољно или је донекле задовољно постојећим стањем. Проблеми у јавном превозу могу значајно утицати на мобилност радне снаге и доступност радне силе, што има директан утицај на пословне активности.

Јавна расвјета (30,5% задовољни, 31,6% донекле задовољни)

Јавна расвјета у општини Нови Град добија углавном позитивне оцјене, али са неким резервама. 30,5% привредних субјеката изразило је потпуно задовољство, док 31,6% има умјерено задовољство, што указује на постојеће позитивне аспекте, али и потребу за даљим

унапређењем. С обзиром на то да велики проценат привредника има резерву, може се закључити да постоје одређени недостаци у јавном освјетљењу, који могу бити повезани са неравномјерном расподелом расвјете у различитим дијеловима општине. Ово је нарочито важно у градским и индустријским зонама, гдје је адекватно освјетљење кључно за безбједност, али и за побољшање радних услова.

Издавање грађевинских дозвола (57,9% задовољни)

Издавање грађевинских дозвола у општини Нови Град добија углавном позитивне оцјене, са 57,9% привредних субјеката који су задовољни процесом. Ово указује да већина привредника сматра да је процедура издавања грађевинских дозвола адекватна и да не представља велики проблем у реализацији њихових пројеката.

Међутим, и поред позитивних оцјена, постоји потенцијал за унапређење. Привредници који су заинтересовани за улагање у нове инфраструктурне пројекте често наилазе на потребу за бржим и ефикаснијим процесом. Убрзање издавања дозвола и поједностављење административних корака могли би значајно допринијети привлачењу нових инвестиција и побољшању пословне климе. Такође, одржавање транспарентности у овом процесу и јасно комуницирање са инвеститорима у свим фазама може додатно побољшати искуство привредника.

Организовање јавног паркинга (57,9% задовољни)

Организовање јавног паркинга у општини Нови Град добија релативно добре оцјене, са 57,9% привредних субјеката који су задовољни постојећим рјешењима. Ово указује на то да већина привредника сматра да су капацитети за паркирање задовољавајући и да не представљају велики проблем у свакодневном пословању.

Јавне зелене површине и дјечија игралишта (44,7% задовољни)

Оцјена јавних зелених површина и дјечијих игралишта показује 44,7% привредних субјеката који су задовољни постојећим стањем. Ово указује на то да је извјесно задовољство, али такође и на постојање простора за побољшање. Одговори су били различити, што може сугерисати на различите потребе привредника у зависности од локације њихових послова и животних окружења. Привредници, као и остали грађани, све више цијене добре услове за живот и рад у локалним заједницама, што укључује уређене јавне зелене површине и безбједна игралишта за дјецу. Ове површине не само да доприносе естетском изгледу града, већ и побољшавају квалитет живота становника, што је важно за задржавање и привлачење нових радника и становника.

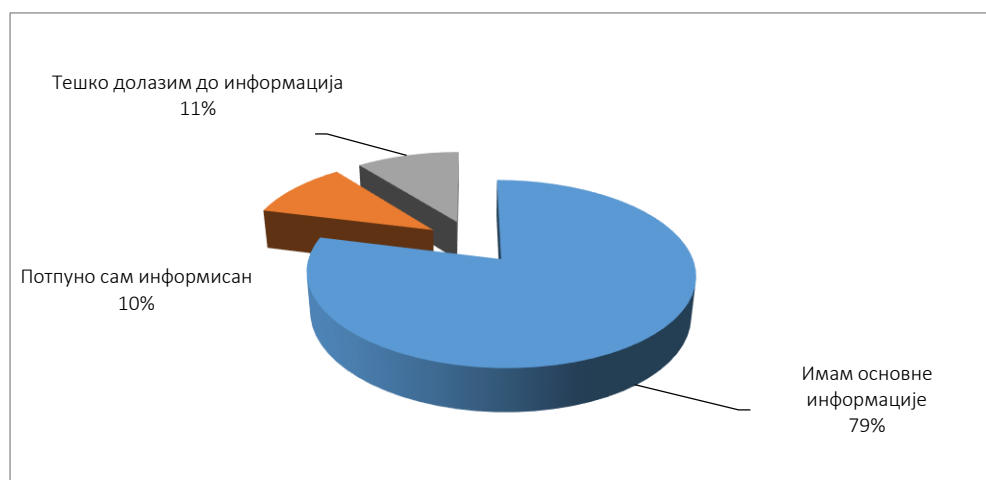
На питање „**На који начин би се, по Вашем мишљењу, могла побољшати доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга на подручју општине Нови Град?**“, пословни субјекти су одговорили сљедеће:

- Редован одвоз отпада са постављањем већег броја контејнера,
- Санација и реконструкција путева, електро мреже и канализационе мреже,
- Покривање читаве општине мобилним сигналом и побољшање квалитета интернета,
- Рециклирати отпад и уградити и пречистаче отпадних т.ј канализационих вода,
- Провођење добро испланираних, одрживих и оправданих пројеката,
- Запошљавањем већег броја радника,
- Улагањем у инфраструктуру широм општине Нови Град,
- Размјена мишљења између пословних субјеката са јавним сектором,
- Санација путних праваца и расвјете,
- Наставак асфалтирања локалних путева.

Како оцјењујете доступност информација о комуналним услугама на подручју општине Нови Град?

Доступност информација о комуналним услугама на подручју општине Нови Град показује да већина привредних субјеката има основне информације, али постоји потреба за побољшањем у погледу доступности детаљнијих и ажурних података. 79% привредника сматра да имају

основне информације, али само 10% је потпуно информисано, што указује на недостатак потпуне транспарентности и лаког приступа информацијама. Истовремено, 11% анкетираних наводи да им је тешко доћи до потребних података, што значи да су тренутни канали комуникације и информације неприступачни за неке привредне субјекте.

„Колико сте задовољни брзином рјешавања Ваших захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге?“

Из резултата анкете може се закључити да привредни субјекти углавном показују умјерено задовољство у вези са брзином рјешавања својих захтјева и рекламација, али постоје области које захтијевају побољшања. КП „Водовод и канализација“ и КП „Комус“ имају највише позитивних оцјена, с тим да су 12 од 19 анкетираних прословних субјеката (63,2%) задовољни брзином рјешавања захтјева за водоснабдјевање и канализацију, док је 10 од 19 (52,6%) задовољно у вези са одвозом отпада. Ови подаци показују добру брзину и ефикасност услуга које ова предузећа пружају.

Када је у питању Општина Нови Град, 5 од 19 учесника (26,3%) су изразили задовољство брзином рјешавања захтјева, док су 3 (15,8%) били незадовољни. Ово показује да је општина углавном успјешна у рјешавању захтјева у вези са питањима попут путне инфраструктуре, јавне безбједности и инспекцијских служби, али ипак постоји простор за побољшање.

Међутим, највећи број незадовољних је у вези са услугама које пружа ЗП „Електрокрајина“ (испука електричне енергије), гдје 26,3% (5 од 19) привредника изражавају изразито незадовољство. Ово може указивати на проблеме у брзој реакцији на техничке неисправности, искључења или друга питања везана за електричну енергију. Такође, МТЕЛ (телекомуникационе услуге) има 10,5% (2 од 19) изразито незадовољних, што указује на потребу за побољшањем инфраструктуре и одговора на проблеме са телекомуникационим услугама, као што су прекиди у сервису или споре реакције на захтеве и рекламације.

Задовољство брзином рјешавања захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге:

Мјесто подношења захтјев/рекламације	Јако сам незадовољан	Незадовољан	Ни незадовољан ни задовољан	Веома сам задовољан
Општина Нови Град (Путна инфраструктура, редови вожње, јавна безбједност, рад инспекцијских служби, јавна расвјета, издавање грађевинских дозвола, организовање јавног паркинга)	0	3	11	5
КП "Водовод и канализација" (водоснабјевање, канализација)	0	2	5	12
КП „Комус“ (одвоз комуналног отпада, одржавање јавних зелених површина)	1	/	8	10
ЗП „Електрокрајина“ (испорука електричне енергије)	5	3	9	2
МТЕЛ (Телекомуникационе услуге)	2	3	11	3

4. ЗАКЉУЧЦИ

Потреба за радном снагом и обукама

Анализа резултата анкете о стању на тржишту рада у општини Нови Град указује на релативну стабилност запослености, али и на значајне изазове у погледу проналажења квалификованих радника. Већина запослених има средњу стручну спрему, а доминирају радници на неодређено вријеме. Иако значајан број послодаваца планира запошљавање у наредном периоду, проблеми попут недостатка квалификација, високе фискалне оптерећености и недовољне подршке за програме обуке представљају кључне препреке за раст запослености.

Недостатак радне снаге у одређеним занимањима и слаба сарадња између привредних субјеката и образовних установа додатно компликују ситуацију. Потребно је спровести мјере које ће омогућити боље повезивање образовања и тржишта рада, олакшати приступ програмима преквалификације и створити стимулативније услове за запошљавање и задржавање радника.

Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе

Анализа резултата анкете указује на подијељена мишљења привредних субјеката о пословном амбијенту у Новом Граду. Велики број субјеката сматра да пословно окружење у Новом Граду има потенцијала, али да је и даље потребно радити на превазилажењу различитих баријера које ограничавају привредни раст. Највећи број испитаника (47,36%) сматра да су тренутни услови задовољавајући, али изазови као што су парафискални намети, недостатак радне снаге и најављени смјештај радиоактивног отпада на Трговској гори стварају негативан амбијент за даљи развој. С друге стране, 32% испитаника види Нови Град као добро место за пословање, што указује на постојање конкурентских предности које неки привредни субјекти препознају и користе. Већина привредника види пољопривреду и производњу хране као секторе са највећим

потенцијалом, али и потребу за већим инвестицијама у инфраструктуру и образовање радне снаге.

Трошкови пословања

Резултати анкете показују да већина привредних субјеката у Новом Граду сматра да су цијене већине комуналних услуга адекватне, али постоје и одређене области где је изражено незадовољство, као што су испорука електричне енергије. Високе цијене ових услуга стварају притисак на пословну заједницу и указују на потребу за разматрањем могућих ревизија цијена или увођењем олакшица.

Такође, резултати анкете о локалним порезима и таксама показују да су банкарске, адвокатске и нотарске услуге, као и неке комуналне таксе, оцијењене као превисоке. Привредници су задовољни цијенама као што су порез на непокретности и административне таксе из области просторног уређења.

Приступ финансијама

Резултати анкете показују да је већина привредних субјеката у општини Нови Град у потреби за додатним финансијским средствима, с тим да се највећа потреба исказује у области текућег пословања, развоја нових производа, истраживања и развоја и инвестиција у одрживе изворе енергије. Привредници су идентификовали ове области као кључне за свој раст и одрживост, што указује на потребу за подршком која ће им омогућити да се прилагоде савременим захтевима тржишта и енергетским и еколошким изазовима.

Међутим, број привредних субјеката који планирају реструктурирање или смањење броја запослених је врло низак, што указује на стабилност већине предузећа. Ово је позитиван сигнал, али такође показује да привредници нису изразили велику потребу за подршком у области људских ресурса, као што су програми преквалификације или отпремнине. Такође, мањи број привредника има потребу за проширењем на друга тржишта, што може указивати на потребу за додатним подстицајима који би их мотивисали да разматрају експортне активности и ширење своје делатности.

Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга

Резултати анкете показују да привредници у општини Нови Град генерално показују задовољство већином комуналних услуга, али такође постоје значајни сегменти који захтијевају додатне напоре и инвестиције. Водоснабдијевање, канализација и одвоз отпада добијају највише оцјене, што указује на задовољавајућу ефикасност и квалитет ових услуга. Међутим, изражена незадовољства примјећују се у областима као што су електрична енергија, путна инфраструктура и јавни превоз. Проблеми са нестабилном испоруком електричне енергије, лошом путном мрежом и неадекватним јавним превозом имају потенцијал да озбиљно утичу на пословну продуктивност и привлачење нових инвестиција. Такође, иако већина привредника сматра да има основне информације о комуналним услугама, постоји јасна потреба за побољшањем приступачности детаљних и ажурних података о овим услугама.

У погледу брзине решавања захтева и рекламација, привредници углавном изражавају задовољство са услугама које пружају КП „Водовод и канализација“ и КП „Комус“, али постоје области које треба побољшати, као што су електричне услуге и телекомуникације. Такви проблеми могу озбиљно утицати на рад привредних субјеката и потребно је убрзати процесе решавања проблема у овим областима. Општина Нови Град има добру основу у погледу административних процедура, али је неопходно ојачати ефикасност и брзину одговора, посебно у контексту растућих потреба привредника.

5. ПРЕПОРУКЕ

1. Потреба за радном снагом и обукама:

- Подршка преквалификацији и обукама – организација циљаних програма обуке у сарадњи са привредом и образовним установама како би се радници усмјерили ка дефицитарним занимањима,
- Јачање сарадње са образовним институцијама – креирање образовних програма и пракси за ученике како би стекли неопходне вјештине за запослење,
- Спречавање нелегалног рада – појачане инспекцијске контроле и стварање бољих услова за формално запошљавање,
- Развој предузетништва и samozapošljavanja – обезбјеђивање финансијских и савјетодавних програма за почетнике у бизнису како би се подстакла локална економија.

2. Препреке у пословању и задовољство услугама локалне самоуправе

- **Унапређење инфраструктуре и саобраћаја:** важно је ријешити проблеме са саобраћајем и инфраструктуром, посебно у области изградње новог граничног прелаза за теретни саобраћај на ријеци Уни и побољшање путне инфраструктуре, као и изградња ауто-пута и моста преко ријеке Уне за лакши приступ тржиштима ЕУ.
- **Подстицаји и економски амбијент:** привредни субјекти истичу потребу за смањењем пореских оптерећења и смањењем парафискалних намета који оптерећују пословање. Важно је увести веће и квалитетније подстицаје за привреднике, као и створити повољније услове за започињање и развој малих и средњих предузећа.
- **Развој туризма и привлачење страних инвеститора:** потребно је више радити на развоју туризма, али и на привлачењу страних инвеститора који би могли допринјети економском расту и стварању нових радних мјеста. Инвестиције у туризам, као што су изградња бање Љешљани и искоришћавање туристичког потенцијала региона, могу значајно побољшати економски амбијент.
- **Образовање и радна снага:** недостатак квалификоване радне снаге представља велики проблем. Стога је потребно радити на побољшању образовног система и стручном усавршавању радне снаге како би се испуниле потребе локалног тржишта рада. Такође, важно је развијати предузетнички дух међу младима, што ће допринјети већој иновацији и запошљавању.
- **Друштвена инфраструктура и квалитет живота:** улагање у друштвену инфраструктуру такође је од кључног значаја, а као приоритет треба издвојити развој објеката као што су играонице за дјecu на отвореном и у затвореном, што ће допринети бољем квалитету живота и привлачењу нових житеља и радне снаге.
- У сарадњи са вишим нивоима власти, дати активан допринос приликом предузимања активности које доприносе елиминисању негативног утицаја које носи смјештање радиоактивних и других опасних отпада са хрватске стране границе.
- Интензивирање активности у циљу борбе против изградње Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори

3. Трошкови пословања- цијене комуналних услуга и локалних такси и накнада

- **Размотрити начине** за смањење трошкова електричне енергије за привреднике (потенцијални попусти, субвенције или боља тарифна политика).
- **Анализирати процес** издавања грађевинских дозвола како би се утврдило да ли је могуће поједностављење и смањење трошкова.
- **Наставити са постојећим моделом** цијена за водоснабдевање, канализацију, јавни превоз и телекомуникације, јер привредници углавном сматрају да су фер.

- **Редовно ажурирање** информација о трошковима пословања на интернет страници општине,
- **Додати интерактивне алате** (калкулаторе такси и накнада, честа питања, могућност онлајн консултација).
- **Промоција електронских услуга** општине Нови Град путем штампаних водича и интернет странице Општине,
- **Унапређење доступности** административних информација намјењених приватном сектору (web страница, водичи).

4. Приступ финансијама

- **Текуће пословање и инвестиције у развој:** највећа потреба привредника за финансијским средствима односи се на текуће пословање, што укључује плаћање добављача, исплату плата и пореза. Овде је потребно обезбиједити механизме који ће омогућити лакши приступ радном капиталу и краткорочним кредитима који ће омогућити несметан наставак пословања. Такође, велика потреба за развојем нових производа, истраживањем и развојем указује на потребу за инвестицијама које би помогле у иновацијама и модернизацији производних процеса.
- **Подстицаји за запошљавање и модернизацију:** с обзиром на изражену потребу за субвенцијама за запошљавање нових радника, важно је да општина Нови Град настави са подстицањем запошљавања кроз субвенције за нова радна мјеста. Ове мјере су важне за смањење незапослености и повећање производње, што је од кључне важности за локалну привреду. Такође, подстицаји за набавку нових машина и опреме, као и за изградњу нових производних капацитета, били би од велике користи за модернизацију производних процеса и повећање конкурентности.
- **Дигитализација и енергетска ефикасност:** подстицаји за дигитализацију пословања, као и за увођење зелених технологија и обновљивих извора енергије, морају бити приоритет. Привредници су препознали важност дигиталних технологија за повећање ефикасности, али такође и за прилагођавање новим технолошким изазовима. Улагања у обновљиве изворе енергије су такође од суштинске важности за дугорочну одрживост, како на плану економске, тако и на плану еколошке одговорности.
- **Подршка у приступу финансијским средствима:** савјетовање и стручна помоћ у припреми пројектних апликација и бизнис планова за приступ подстицајима и грантовима треба бити важан део подршке коју локална самоуправа може пружити привредницима. Привредници су изразили потребу за већом подршком у овим областима, јер се суочавају са баријерама у приступу финансијским ресурсима, углавном због недостатка знања о доступним фондовима и процесима пријаве.
- **Подстицаји за специјализоване области:** иако мањи број привредника изражава потребу за програмима као што су суфинансирање камата на кредите, бесплатне едукације у неформалном образовању или В2В састанци са дијаспором, важно је пажљиво анализирати ове потребе и адаптирати подстицаје према специфичним потребама сектора. За неке секторе ови програми могу бити важни, али њихова актуелност треба бити процењена на основу потреба и стратегија развоја привреде у општини.
- **Повећати информисаност привредника** – више од 84% испитаника није користило ниједан подстицај, што указује на потребу за бољом промоцијом путем општинског сајта, друштвених мрежа и директне комуникације са привредницима.

5. Квалитет инфраструктуре и комуналних услуга

- Фокусирати се на **унапређење путне инфраструктуре**, електричне мреже и јавног превоза, који су највећи изазови за привредни развој, како би се побољшала мобилност и повећала поузданост услуга.

- Убрзати и поједноставити **процедуре за издавање грађевинских дозвола** и увести додатне мјере за убрзање решавања захтјева и рекламација, посебно у сектору телекомуникација и електричне енергије. Оптимизовати и убрзати процес издавања грађевинских дозвола, посебно у случајевима великих инфраструктурних пројеката који захтијевају хитну реализацију.
- Инвестирати у **побољшање јавних зелених површина и дјечијих игралишта**, као и у уређење јавне расвјете у индустријским и урбаним зонама, како би се створили бољи услови за живот и рад.
- Улагати у **енергетски ефикасне системе јавне расвете**, као што су LED светла, која могу смањити трошкове одржавања и потрошње енергије, као и повећати безбедност у градским и индустријским зонама.
- Увођење апликације за **електронско подношење захтјева за грађевинске дозволе** и праћење напредовања у реализацији.
- Улагати у **развој и одржавање јавних зелених површина, паркова и игралишта**, чиме ће се повећати квалитет живота у заједници. Ове површине не само да побољшавају естетски изглед, већ и доприносе здрављу и благостању становништва.
- Повећати **ефикасност инспекцијских служби** кроз редовне контроле и активнији приступ решавању проблема у области комуналних услуга и инфраструктуре.

ОБРАЂИВАЧ:

Одсјек за управљање развојем

У Новом Граду, јануар 2025.г.

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ:

Мирослав Дрљача, дипл.инж.шум